

**XIII Міжнародна
науково-практична
конференція
«Актуальні проблеми
теорії та практики
менеджменту»**

**XIII International
Scientific and Practical
Conference
«Actual problems of
management theory
and practice»**

**СЕКЦІЯ 4.
МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
НОВІТНІХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ**

**SECTION 4.
MODELS FOR THE FORMATION AND
ORGANIZATION OF MODERN ECONOMIC
SYSTEMS UNDER TRANSFORMATIONAL
CHANGES**

**24 травня 2024 р.
Національний університет
«Одеська політехніка»
Одеса, Україна**

**May 24, 2024
Odesa Polytechnic
National University.
Odesa, Ukraine**

ТЕНДЕНЦІ ТА ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

О.О. Тараненко, кандидат економічних наук, доцент

С.М. Андрієнко, здобувач PhD

В.В. Соболев, здобувач PhD

Полтавський університет економіки і торгівлі

(м. Полтава, Україна)

Видова різноманітність туристичної діяльності дозволяє її розвивати у будь-якій територіальній громаді України. Кожна з них володіє природними, історико-культурними, гастрономічними та економічними ресурсами. Їх комбінація дозволяє обрати туристичну спеціалізацію для кожної територіальної громади. Це важливо також для розвитку в'їзного туризму. Про що свідчать результати опитування, згідно яких іноземним туристам найбільше сподобалася українська природа (85%), національна кухня (82%), архітектура (79%), історичні та культурні пам'ятки (75%) [1].

В структурі туристичних потоків України до початку пандемії домінували виїзні потоки, що негативно впливало на доходи вітчизняних суб'єктів туристичної сфери та податкові надходження. Поширення пандемії коронавірусу та бойові дії на території України вплинули на такі тенденції.

Пандемія коронавірусу вплинула на співвідношення туристичних потоків українських туристів, але тенденція до переважання виїзних потоків залишилася. У 2020 році порівняно із 2019 роком доходи від в'їзного туризму в Україні зменшилися на близько 1,5 млрд дол., але збільшилася кількість внутрішніх туристів. Зокрема, у південні регіони у 2020 році прибуло на 30-170% більше туристів порівняно з 2019 роком. Також, значні обсяги зростання внутрішнього туризму у Західній Україні, Карпатському регіоні, м. Києві та Київській області [2]. Протягом 2020-2021 років туристична індустрія України поступово адаптувалася до функціонування в умовах санітарно-епідеміологічних обмежень. Про це свідчить зростання обсягів туристичного збору до бюджету громад, який у 2021 році становив 244 млн грн, що на 86,8% перевищує показник 2020 року (130,6 млн грн) та на 20% вищий за аналогічний показник 2019 року (196 млн грн) [3]. З початком військових дій на території України ситуація у сфері туризму знову ускладнилася. Про це свідчить зменшення на 33,34% податкових надходжень від галузі за дев'ять місяців 2022 року порівняно з аналогічним періодом 2021 року та кількості платників податків, які займаються туристичною діяльністю на 28% за даний період (кількість юридичних осіб зменшилася на 36%, а фізичних – на 25%). У 2023 році ситуація дещо стабілізувалася і завдяки туристичній діяльності на територіях вільних від активних бойових дій, податкові надходження від туристичної сфери зросли на 32% в порівнянні з 2022 р. [4].

В нинішній час сфера туризму розвивається у 18 регіонах України. Пріоритетними напрямками стали внутрішній та в'їзний туризм. В післявоєнній перспективі це сприятиме активному розвитку вітчизняного туристичного ринку, адже наявний туристичний потенціал відповідає сучасним світовим туристичним трендам. Експерти ВТО ООН до них відносять наступні:

- стійкість і всеохопність. Тенденції щодо збереження навколишнього середовища, відповідального управління ресурсами, використання альтернативних джерел енергії відповідають концепції сталого розвитку, що сприяє екологізації відпочинку, харчування та сприяє сталому розвитку дестинацій;

- зростання популярності нових напрямків. Для задоволення туристичними подорожами туристи мають отримувати яскраві та неповторні емоції. Для цього все більшим попитом користуються нові маловідомі дестинації та маршрути;

- зростання популярності внутрішніх подорожей. Нинішня економічна ситуація в багатьох країнах світу характеризується значними інфляційними процесами в сфері енергоресурсів. Це зумовлює зростання цін на більшість товарів і послуг. В туризмі зростає

вартість транспортування, проживання та харчування, що є основними туристичними послугами. Тому альтернативою дороговартісним міжнародним подорожам стають тури, що дозволяють ознайомитися з місцевою культурою, традиціями та гастрономічними особливостями в невеликих містечках і селах своєї країни;

– гастрономічний туризм. Гастрономічна складова присутня в кожному турі. Але DESTИНАЦІЇ, що мають давні унікальні традиції місцевої чи національної кухні, можуть використовувати це як тУроутворюючий чинник і саме цим приваблювати туристів, зокрема через організацію різних гастрономічних заходів;

– екологічний туризм та заповідні території. Очікується зростання попиту на спокійний та розмірений відпочинок з використанням природного середовища. Тому в туризмі зростає роль національних парків та різних природних об'єктів [5].

Важливим аспектом повоєнного розвитку внутрішнього туризму є створення безбар'єрного середовища в туристичній інфраструктурі з метою забезпечення доступності туристичних послуг для всіх груп населення. Це, в першу чергу, включає фізичну (об'єкти фізичного оточення доступні для всіх соціальних груп), інформаційну (люди незалежно від їх функціональних порушень чи комунікативних можливостей мають доступ до інформації в різних форматах та з використанням технологій) та цифрову (адаптованість цифрових публічних сервісів (веб-сайти, додатки, цифрові послуги) для людей з різними фізичними, психологічними та інтелектуальними обмеженнями) безбар'єрність [6].

Розвиток внутрішнього туризму стримується низкою проблем, пов'язаних з диспропорцією розвитку різних форм туризму, недостатнім рівнем розвитку туризму в регіонах зі значним туристичним потенціалом, невідповідністю якості та ціни туристичних послуг, невідповідністю туристичної інфраструктури міжнародним вимогам, недосконале оподаткування у сфері туризму. З початком бойових дій на території України до цих проблем додалися неможливість використання частини території, що охоплена активними бойовими діями, руйнування туристичної інфраструктури, зменшення платоспроможності населення та втрата частини кадрового забезпечення сфери туризму через виїзд за кордон [7].

Таким чином, ресурсне забезпечення сфери туризму в Україні дозволяє відповідати світовим туристичним трендам. Вирішення низки проблем організаційного, правового та економічного характеру стимулюватиме перетворення внутрішнього та в'їзного туризму на вагоме джерело надходжень до бюджетів різних рівнів.

Список використаних джерел

1) ДАРТ оприлюднює масштабні туристичні дослідження. URL : <https://www.tourism.gov.ua/blog/dart-oprilyudnyuie-masshtabni-turistichni-doslidzhennya>

2) Графська О., Підвальна О., Боднарчук Х. Перспективи розвитку внутрішнього туризму в умовах пандемії COVID-19 // Економіка та суспільство. 2021. № 25. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/306/294>

3) Україна отримала рекордні 244 млн грн туристичного збору. URL : <https://www.tourism.gov.ua/blog/ukrayina-otrimala-rekordi-244-mln-grn-turistichnogo-zboru>

4) У 2023 році податкові надходження від туристичної галузі України вийшли на довоєнний рівень. URL : <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2023-roci-podatkovyi-nahodzhennya-vid-turistichnoyi-galuzi-ukrayini-viyshli-na-dovoiennyi-riven>

5) Автентика та гармонія з природою: головні туристичні тренди майбутнього. URL : <https://www.tourism.gov.ua/blog/avtentika-ta-garmoniya-z-prirodoyu-golovni-turistichni-trendi-maybutnogo>.

6) Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: Розпорядження : схвалене КМУ 14 квітня 2021 р. № 366-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80>.

7) Габчак Н., Габчак С. Внутрішній туризм України: тенденції, проблеми та можливості розвитку у воєнний період // Економіка та суспільство. 2023. № 52. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2592>.